

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI I
EKONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
Znanstveni skup
MODELI RAZVOJA HRVATSKOG GOSPODARSTVA
Zagreb, 25. rujna 2018.

Izvozna orijentacija Republike Hrvatske i makroregija „Baltik-Jadran-Crno more” („*Tri mora*“)

Prof. dr. sc. Vladimir Čavrak

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

e-mail: vcavrak@efzg.hr

Strateška snaga inicijative „*Tri mora*”

Polazna pozicija RH

- Ograničenja rasta domaće potražnje:
  - Visok inozemni dug
  - Prenapregnuta javna potrošnja
  - Spor rast produktivnosti (i plaća)
- Makroekonomске neravnoteže (MIP) – neto stanje međunarodnih ulaganja – značajno iznad granične vrijednosti
- Negativni demografski trendovi smanjuju domaće trжиšte
- Pad investicija (2010-15) – smanjio proizvodne mogućnosti
- Niski potencijal rasta u dugoročnom razdoblju (ocjena EK)

Moguća strategija

- **Iscrpljen model deficitnog financiranja rasta**
- **Rast izvoza nije pitanje izbora nego jedino dugoročno rješenje**
- Kakva je strateška snaga geopolitičkog i gospodarskog pozicioniranja RH u inicijativi „*Tri mora*”?

Neformalna inicijativa suradnje!

12 zemalja;

28% površine EU;

22% stanovništva EU

(114 milijuna);

10,5% BDP-a EU

CILJEVI INICIJATIVE:

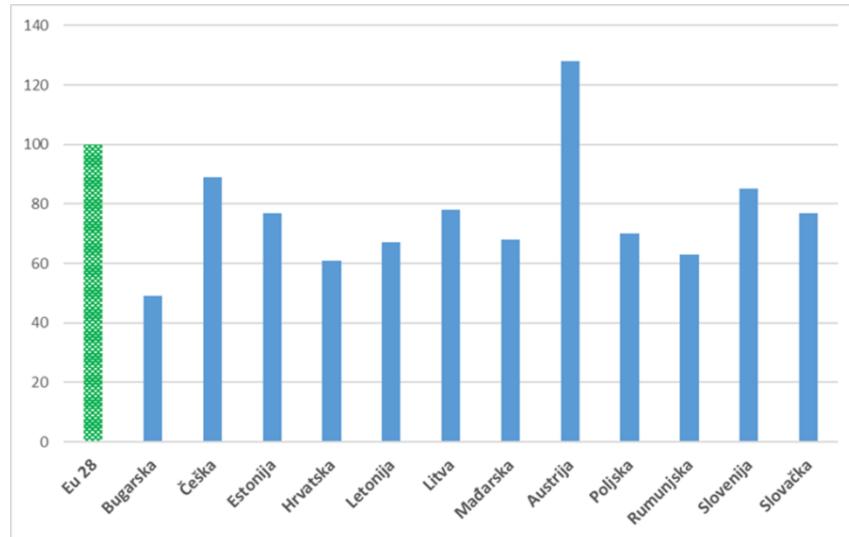
- Veća povezanost, posebice na području
  - ❖ energije,
  - ❖ prometne infrastrukture i
  - ❖ digitalne komunikacije.
- Potaknuti gospodarski razvoj, povećati koheziju istok-zapad i sjever-jug
- Olakšati realnu konvergenciju i ojačati Europsku uniju kao cjelinu.

Alocirano za RH:

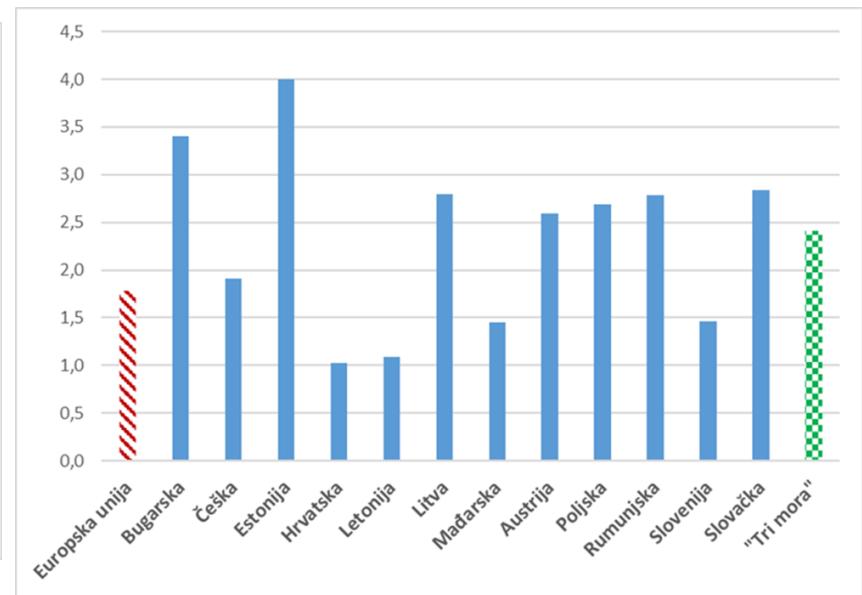
- EU fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond – 6,8 mlrd eura
- „Junckerov plan“ – 222 mln eura x4 890 mln eura

Hrvatska i zemlje "Tri mora"

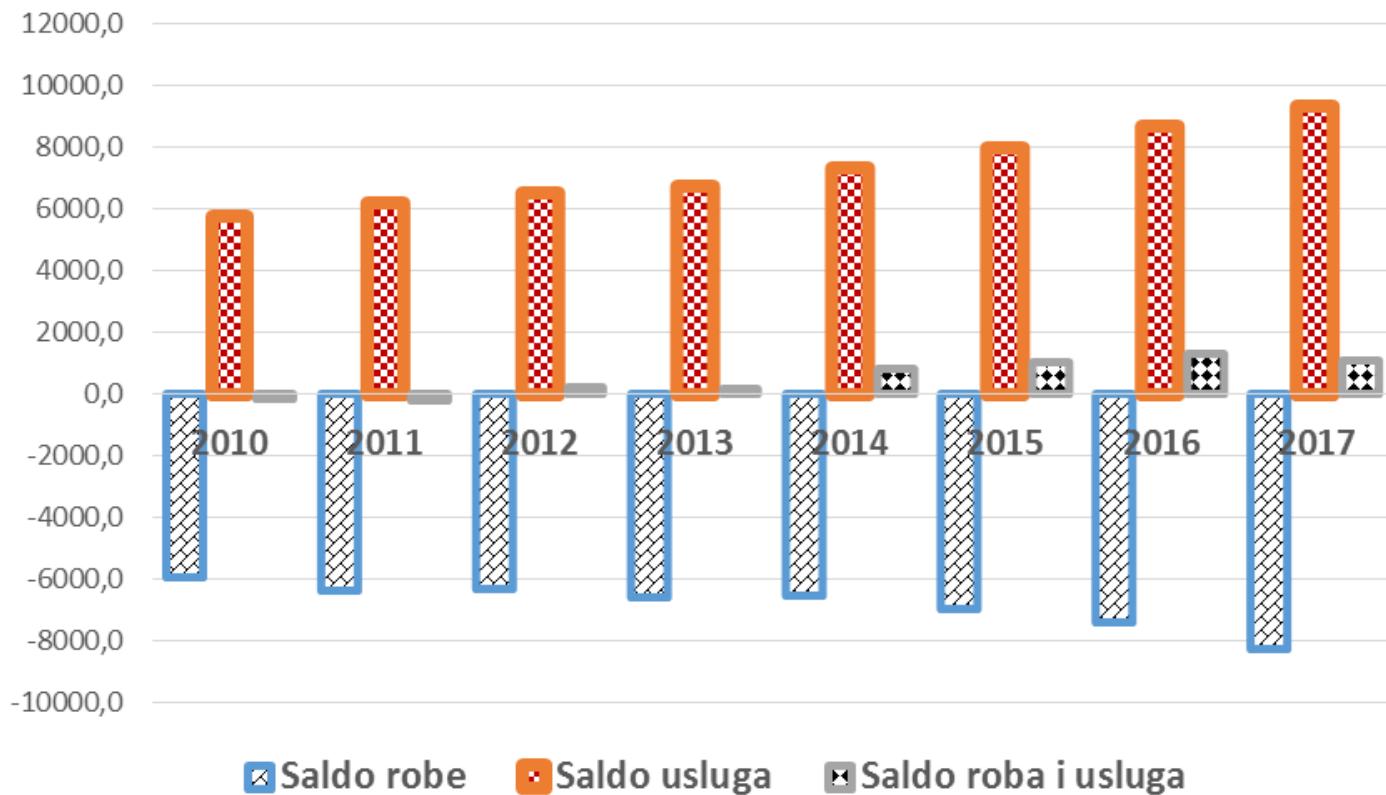
BDP po stanovniku, paritet kupovne moći, 2017.

Prosječna stopa rasta, 2008.-17.

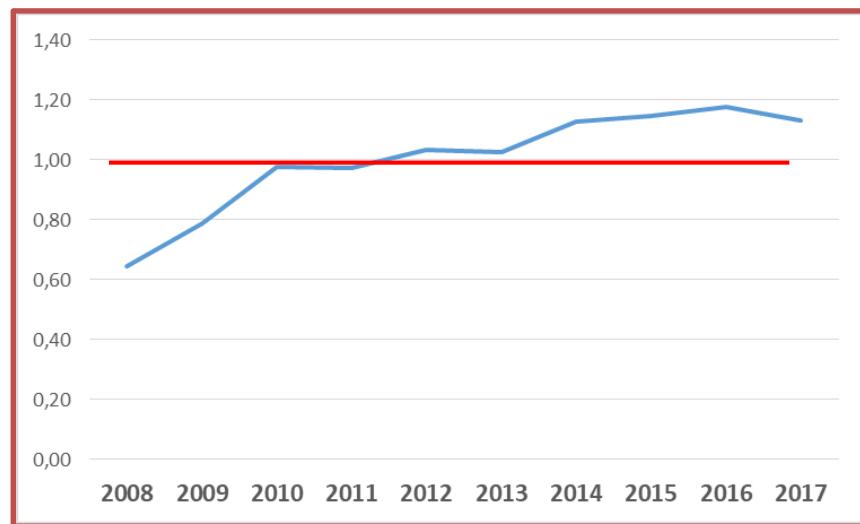
Saldo roba i usluga, mil eura

Izvor: HNB (tablica h-h1.xlsx), Bilten 244, Bilten 2016 i Bilten 205

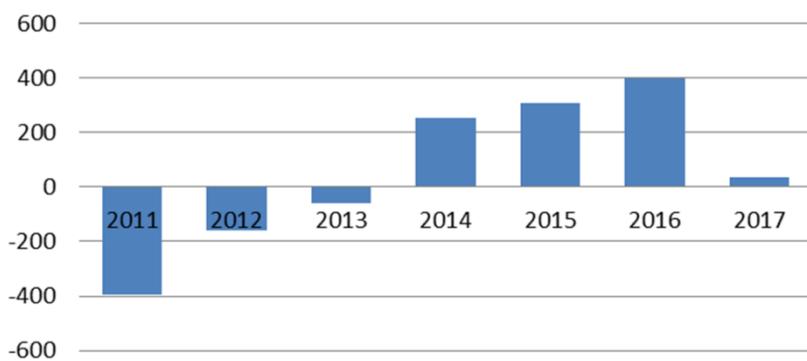
Strukturni aspekti roba i usluga u platnoj bilanci RH

Omjer usluge/robe

Visoka ovisnost o turizmu –
veličina koja se PROCJENJUJE (!?)

Pokrivenost robnog salda saldom turizma

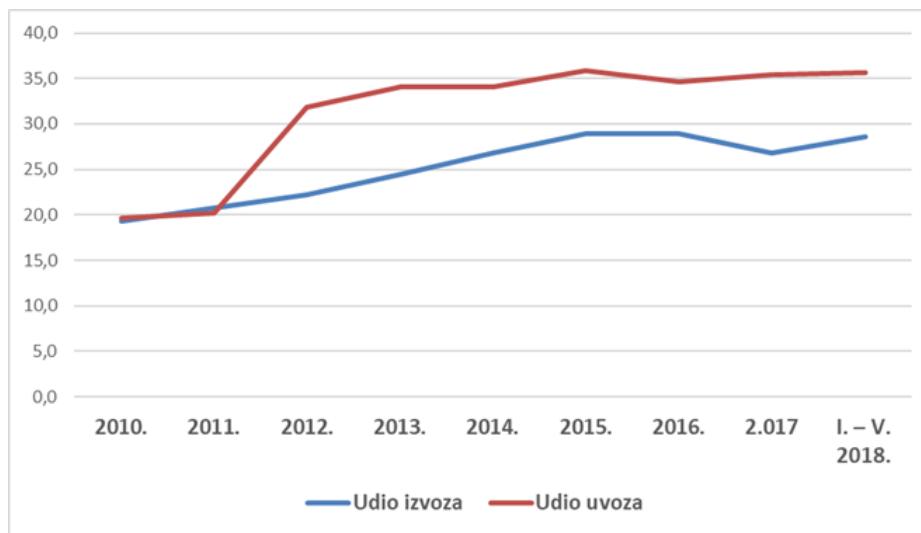

Izvor: HNB, DZS, vlastiti izračun

Izvor: HNB, Platna bilanca, tablice h-r1 (prihodi) i h-r2 (rashodi)

Vanjskotrgovinska inferiornost Hrvatske u kontekstu zemalja „Tri mora”

Udio (%) izvoza i uvoza Hrvatske u zemlje „Tri mora”

Struktura robne razmjene RH u/iz zemalja „Tri mora”, %, 2017.

Zemlje	Izvoz	Uvoz
Ukupno	100,0	100,0
Zemlje Europske unije	64,9	78,1
Austrija	6,3	7,6
Bugarska	0,5	0,6
Češka	1,8	2,5
Estonija	0,1	0,0
Letonija	0,1	0,0
Litva	0,2	0,1
Mađarska	3,4	7,6
Poljska	1,4	3,6
Rumunjska	1,1	0,8
Slovačka	1,2	1,9
Slovenija	10,8	10,7
Zemlje Efte ³⁾	1,6	0,9
Zemlje Cefte	17,4	6,2
"Tri mora"	26,7	35,4

**Saldo robne razmjene Republike Hrvatske sa zemljama Inicijative „Tri mora“,
2010.-2017., tis. eura
(„deficit do deficita“!!!)**

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017	2010=100
Saldo VT razmjene	-6.231.769	-6.698.986	-6.587.428	-6.938.452	-6.760.623	-6.955.009	-7.395.297	-7.874.704	126,4
Zemlje Europske unije	-3.670.746	-4.329.838	-6.168.287	-6.293.492	-6.460.186	-6.736.717	-7.040.502	-7.994.850	217,8
Austrija	-249.500	-178.671	-960.453	-887.076	-854.832	-934.762	-781.955	-778.306	311,9
Bugarska	-37.206	-74.247	-45.120	-15.861	-48.978	-28.030	-98.770	-59.820	160,8
Češka	-208.654	-220.181	-218.138	-262.382	-238.326	-240.013	-237.481	-290.598	139,3
Estonija	-3.067	-2.052	1.654	-6.979	1.166	6.197	6.789	10.092	-
Letonija	2.012	4.273	976	686	5.302	7.641	7.066	4.563	-
Litva	-3.985	-10.136	-14.510	-1.611	3.434	-233	9.047	810	-
Mađarska	-221.750	-249.058	-723.322	-802.921	-766.987	-1.018.383	-930.072	-1.191.444	537,3
Poljska	-214.964	-235.561	-209.754	-256.520	-284.414	-343.642	-435.338	-577.956	268,9
Rumunjska	-58.080	-54.729	-37.259	-35.478	-54.267	-28.084	-40.660	-26.894	46,3
Slovačka	-58.667	-62.136	-107.752	-119.926	-134.919	-171.785	-146.996	-245.946	419,2
Slovenija	-188.905	-218.289	-716.773	-897.733	-675.285	-554.408	-613.630	-846.040	447,9
Zemlje Efte ³⁾	-204.902	-95.468	-306.946	-96.080	-28.199	2.228	3.201	33.840	-
Zemlje Cefte	853.781	873.823	981.016	905.010	1.193.684	1.048.368	851.555	1.093.663	128,1
"Tri mora"	-1.242.766	-1.300.787	-3.030.451	-3.285.801	-3.048.106	-3.305.502	-3.262.000	-4.001.539	322,0
% Tri mora	19,9	19,4	46,0	47,4	45,1	47,5	44,1	50,8	

**Apsolutno i relativno povećanje deficitu robne razmjene (3,2 puta)
„Umjesto prilike – neprilika”!**

Zemljopisna struktura robnog izvoza zemalja „Tri mora“, 2015., u %.

	BG	CZ	EE	HR	LV	LT	HU	AT	PL	RO	SI	SK
Bugarska	0,0	0,3	0,2	0,5	0,2	0,2	0,4	0,3	0,3	3,2	0,6	0,2
Češka	2,4	0,0	1,4	1,8	1,7	1,3	3,1	3,0	3,5	2,4	1,7	15,6
Estonija	0,1	0,0	0,0	0,1	9,4	2,5	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Hrvatska	0,3	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,5	0,5	0,1	0,2	4,9	0,3
Letonija	0,1	0,1	9,7	0,1	0,0	8,2	0,1	0,0	0,3	0,1	0,0	0,1
Litva	0,2	0,2	9,1	0,2	18,7	0,0	0,1	0,1	1,1	0,1	0,1	0,1
Mađarska	4,0	2,4	1,9	3,4	1,2	0,9	0,0	3,0	1,9	8,2	3,0	6,2
Austrija	2,9	3,3	1,0	6,3	1,2	0,8	4,8	0,0	2,4	3,9	8,4	8,3
Poljska	3,2	6,9	7,7	1,4	11,8	9,4	4,5	1,7	0,0	4,5	1,7	5,7
Rumunjska	7,4	0,9	0,5	1,1	0,2	0,2	3,0	1,0	0,8	0,0	1,1	1,4
Slovenija	0,8	0,4	0,3	10,8	0,3	0,3	0,6	1,4	0,4	0,6	0,0	0,6
Slovačka	1,7	5,5	0,5	1,2	1,4	0,6	3,9	2,1	3,0	2,4	1,5	0,0
Intra-EU	64,9	83,2	75,1	64,9	69,2	61,3	81,3	70,1	79,3	73,7	76,0	85,5
Ukupno:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Tri mora	23,1	20,1	32,4	26,9	46,2	24,4	21,0	13,2	13,9	25,8	23,1	38,6

Izvor: Eurostat, DZS, vlastiti izračun i prilagodba.

Zaključci

Hrvatska

- Nova prilika za geopolitičko i gospodarsko pozicioniranje Hrvatske
- Slaba startna pozicija – najmanja stopa rasta i niska razina razvijenosti
- Slab dugoročni potencijal rasta
- Potrebna nova politika (4I):
  - inovacije
  - institucije
  - Investicije
  - industrija

Zemlje „*Tri mora*”

- Veća gospodarska vezanost za zemlje centra EU (Njemačka) nego međusobno
- Slaba infrastrukturna povezanost
- Podrška EU, SAD i Njemačke
- Komplementarnost s kineskom inicijativom 16+1 (?)
- Brojni izazovi razumijevanja (povijesni i aktualni)
- Prednost – tržišta u nastajanju i velike strukturne promjene